

Raadsvoorstel

onderwerp	Strategiebepaling voor een gezonde toekomst
zaaknummer	Z/23/459267
documentnummer	INT/23/1187111
portefeuillehouder	A. Boone
portefeuille	Financiën
behandelend ambtenaar/afdeling	Marlou Schurink (financiën)
telefoon	06 13 88 34 92
email	m.schurink@zevenaar.nl

1. Samenvatting

Gezien de hoogte van het structurele begrotingstekort uit de meerjarenbegroting 2024-2027 vinden we het van belang om te anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026. De opstelling van het Rijk (en de financiering richting de gemeenten) is hierin medebepalend en zorgt voor onzekerheid. Daarnaast kampen we met inflatie, krapte op de arbeidsmarkt, stijging van de tarieven in de zorg en grote maatschappelijke vraagstukken. Gezien de onzekerheid die dit met zich meebrengt formuleren we verschillende momenten waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. Hierdoor blijven we als gemeente Zevenaar in control.

Mede op basis van het mogelijke tijdspad en het ontwikkelde kwadrantenmodel hebben wij de volgende drie opties geformuleerd:

1. Optie 1: we verwachten dat het Rijk ons niet compenseert en we treffen maatregelen in de meerjarenbegroting 2025-2028 om de tekorten volledig op te lossen (kwadrant F).
2. Optie 2: we verwachten gedeeltelijke compensatie dus we treffen, afhankelijk van de meerjarenbegroting 2025-2028, in de kadernota 2026-2029 maatregelen (kwadrant E).
3. Optie 3: we verwachten volledige compensatie en nemen daarom geen maatregelen (kwadrant D).

Wij stellen voor om te kiezen voor optie 2.

2. Raadsvoorstel

Wij stellen u voor om:

1. te kiezen voor optie 2: we verwachten gedeeltelijke compensatie dus we treffen, afhankelijk van de meerjarenbegroting 2025-2028, in de kadernota 2026-2029 maatregelen (kwadrant E);
2. het budget voor het externe onderzoek (€ 75.000) te onttrekken uit de algemene reserve.

3. Waarom naar de raad

Wij achten het van belang om met u al te anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026. Dit vraagt om richtinggevende keuzes. Deze kaders en uitgangspunten zijn noodzakelijk voor gezond financieel beleid.

4. Doelstelling en beoogd resultaat

Gezien de onzekerheid die o.a. de opstelling van het Rijk (en de financiering richting de gemeenten) en de ontwikkelingen binnen het sociaal domein met zich meebrengen formuleren we verschillende opties. Deze kunnen we hanteren zodat we ook op de lange termijn een structureel en reëel sluitende begroting kunnen presenteren. Hierdoor blijven we als gemeente Zevenaar in control.

5. Argumenten en alternatieven

Argumenten

1.1 Een weloverwogen strategiebepaling biedt houvast in onzekere tijden.

In het vervolgtraject kadernota lag onze focus in eerste instantie op de korte termijn (2024 en 2025). Hoewel we wel oog hadden voor de jaren 2026 en 2027 en deze cijfers verbeterd zijn, zijn deze nog niet structureel en reëel sluitend. Mede door de opschalingskorting en de nieuwe financieringssystematiek ontstaan er in deze laatste jaren grote negatieve begrotingssaldi. Wij achten het dan ook van belang om te anticiperen op de financiële situatie vanaf 2026 en weloverwogen keuzes te maken. De opstelling van het Rijk (en de financiering richting de gemeenten) is hierin medebepalend en zorgt voor onzekerheid. Zo is het bijvoorbeeld nog onduidelijk of het Rijk vasthoudt aan de huidige kortingen op de algemene uitkering (landelijk € 3 miljard). Daarnaast kampen we met inflatie, krapte op de arbeidsmarkt, stijging van de tarieven in de zorg en grote maatschappelijke vraagstukken. Gezien de onzekerheid die dit met zich meebrengt formuleren we verschillende momenten waarop we de benodigde maatregelen kunnen treffen zodat we ook op de lange termijn een structureel sluitende begroting kunnen presenteren. Hierdoor blijven we als gemeente Zevenaar in control.

1.2 We verwachten gedeeltelijke compensatie vanuit het Rijk.

De studiegroep Begrotingsruimte "adviseert het Rijk een opgave van structureel circa € 17 miljard vanaf 2028. Het invullen van de begrotingsopgave kan zowel via hogere belastingen als lagere uitgaven" (<https://www.rijksfinancien.nl/sites/default/files/rapporten/sbr/Rapport-17e-Studiegroep-Begrotingsruimte.pdf>). In het licht hiervan achten we het risico hoog dat het Rijk in ieder geval (deels) vasthoudt aan de kortingen op de algemene uitkering.

1.3 De nieuwe tarieven in de zorg leiden vanaf 2024 naar verwachting tot een forse verhoging van de kosten en daarmee tot een verslechtering van de zorgkosten.

Op moment van schrijven is, zoals aangegeven in de raadsinformatiebrief 2023-075 (update tariefonderzoek jeugd en Wmo), het onderzoeksrapport nog in ontwikkeling en zijn de nieuwe tarieven nog niet vastgesteld. Het is echter wel duidelijk dat dit een fors nadeel oplevert. Zonder aanvullende compensatie vanuit het Rijk verslechtert het begrotingssaldo uit de meerjarenbegroting 2024-2027.

1.4 Door tijdig te handelen creëer je meer tijd en ruimte om tot weloverwogen, inhoudelijke maatregelen te komen.

De tekorten vanaf 2026 vragen om inhoudelijke en politieke keuzes. Door tijdig maatregelen te treffen hebben we niet alleen voldoende tijd om tot weloverwogen, inhoudelijke maatregelen te komen, maar hebben deze ook voldoende tijd om tot wasdom te komen. Daarnaast heeft het Rijk, ten opzichte van optie één, al wel enkele circulaires gepresenteerd waarin zij voldoende middelen beschikbaar kunnen stellen. In het type maatregelen dat we treffen kunnen we hier rekening mee houden. De onomkeerbare maatregelen met een grote impact treffen we zo laat mogelijk.

1.5 Een meerjarenbegroting presenteren die niet structureel en reëel sluitend is leidt tot een ongezonde financiële huishouding en tot preventief toezicht.

Als wij vanaf 2026 geen structureel sluitende begroting presenteren dan levert dit op termijn een financieel onhoudbare situatie op. De eerste jaren kunnen de tekorten nog opgevangen worden uit de algemene reserve, maar ook deze bereikt op een gegeven moment de bodem. Daarnaast komen we bij een niet structureel sluitende begroting onder preventief toezicht te staan. Dit betekent dat "de begroting

en de daarop volgende wijzigingen eerst moeten worden goedgekeurd door de toezichthouder (provincie Gelderland), voordat deze kunnen worden uitgevoerd. Zolang de begroting niet is goedgekeurd, mag de gemeente geen verplichtingen aangaan of uitgaven doen zonder voorafgaande toestemming" (gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020). Door dit preventief toezicht wordt in feite uw beslissingsbevoegdheid ingeperkt. Alleen na herstel van de begrotingspositie wordt het preventief toezicht opgeheven.

2.1 De kosten (€ 75.000) kunnen worden onttrokken uit de algemene reserve

Door de incidentele aard van deze werkzaamheden stellen wij voor deze te dekken uit de algemene reserve.

2.2 Voor een succesvolle uitvoering hebben wij ondersteuning nodig van een onafhankelijke partij

Deze onafhankelijke partij brengt externe expertise en capaciteit in. Zij vergelijken onze begroting met andere gemeenten en presenteren aanbevelingen en oplossingsrichtingen. Dit doen zij uiteraard wel in samenspraak met ons door bijvoorbeeld werksessies te organiseren. Mede door het onafhankelijke karakter vormt dit rapport belangrijke input voor de vervolgstappen. Ook brengt dit ons nieuwe inzichten.

Alternatieven

U kunt kiezen voor optie één of drie of voor een andere variant in het kwadrantenmodel (gepresenteerd in het hoofdstuk strategiebepaling). Gezien bovenstaande argumenten raden wij echter optie twee aan.

6. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Deze strategiebepaling voor een gezonde toekomst is richtinggevend voor het vervolgtraject. Desondanks zijn de keuzes die u nu maakt, mede door de onzekerheden waar we mee te kampen hebben, nog niet in beton gegoten. Gezien de grote opgave en de inhoudelijke keuzes die gemaakt moeten worden leggen we het resultaat van de procesonderdelen (beschreven in het hoofdstuk procesvoorstel) namelijk weer aan uw raad voor. Op het moment dat de situatie wezenlijk veranderd, passen wij de plannen hierop aan.

De uiteindelijke maatregelen die we willen treffen nemen we op in de reguliere planning en control-cyclus. Door middel van tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarrekening leggen we verantwoording af over het gevoerde beleid.

7. Klimaat en duurzaamheid

N.v.t.

8. Communicatie

Na besluitvorming in uw raad bepalen we in samenwerking met team communicatie de communicatieaanpak en welke middelen we inzetten.

9. Kosten, baten en dekking

Gezien de hoogte van het structurele begrotingstekort en de ontwikkelingen binnen het sociaal domein verwachten we dat er maatregelen nodig zijn die nadrukkelijk de dienstverlening en het voorzieningenniveau dat we kunnen bieden raken. We verwachten daarmee een traject met een lange doorlooptijd en grote complexiteit. Voor een succesvolle uitvoering hiervan verwachten wij dan ook ondersteuning nodig te hebben van een onafhankelijke partij die externe expertise en capaciteit inbrengt.

Ongeacht de opties die we kiezen stellen wij voor om in het eerste halfjaar 2024 te starten met het externe onderzoek. Wij schatten in dat wij hiervoor een eenmalig bedrag van € 75.000 nodig hebben. Wij hebben

hiervoor onvoldoende middelen beschikbaar en stellen dan ook voor om deze te onttrekken uit de algemene reserve. Afhankelijk van de maatregelen die nodig zijn en de zwaarte van het proces is hier naar verwachting een aanvullend budget voor nodig. Vanwege de verschillende onzekerheden kunnen we op dit moment hier nog geen inschatting van maken.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

Volgorde	Documentnummer	Naam
1.	INT/23/1187105	Strategiebepaling voor een gezonde toekomst

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris
Danielle Jansen

De burgemeester
Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Strategiebepaling voor een gezonde toekomst
zaaknummer	Z/23/459267
documentnummer	INT/23/1187111

De raad van de gemeente Zevenaar;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van Zevenaar:

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet;

besluit:

1. te kiezen voor optie 2: we verwachten gedeeltelijke compensatie dus we treffen, afhankelijk van de meerjarenbegroting 2025-2028, in de kadernota 2026-2029 maatregelen (kwadrant E);
2. het budget voor het externe onderzoek (€ 75.000) te onttrekken uit de algemene reserve.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar, gehouden op 28 februari 2024.

De griffier
I.M. van Dijk

De burgemeester
drs. L.J.E.M. van Riswijk